2

Olai Wormii

de

AVREO CORNV DANICO

ad

Fortvnivm Licetvm

Responsio

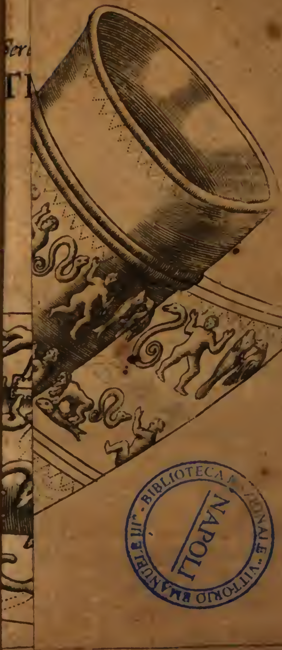
Cum Ejus brevi deſcriptione & Eruditorum judiciis.

LECTORI
CASP. BARTHOLINVS
TH. F.

CVm editioni priori Opuſculi *Parentis de Armillis* annexa eſſet *Olai Wormii*, Antiquitatum Septentrionalium vindicis celeberrimi, *Reſponſio ad F. Licetum de Aureo Cornu* in Dania reperto; ut hujus Epiſtolæ, publico digniſſimæ, cauſam ſciret Lector, ſtatui in rei illuſtrationem, quam pauciſſimis potero, ex *Wormio* hujus Cornu hiſtoriam repetere, cujus hic icona non invitus communico. Ipſe *Wormius*, qui multis nominibus immortalem à Patria iniit gratiam, ſingula in Monumentis ſuis Danicis laxiori calamo perſequitur. Ego pauca quæ ad rem facient adducam.

Regnante in Dania Divo *Chriſtiano* IV. reparatæ ſalutis Anno M D C XXXIX.

die xx. Iulii, puella Dana Chriſtina Suenonis filia in Ripenſi Cimbriæ Diæceſi Cornu hoc aureum in itinere caſu invenit. Conſtat illud ex duplici lamina, quarum interior ſolida eſt & integra, lævis utraque ſuperficie, exterior vero non continua eſt, ut prior, ſed ex undecim conflata contiguis quaſi latis anulis ſuis internodiis diſtinctis. Qui tamen omnes ejuſdem nec ſunt latitudinis nec craſſitiei. Conflatum eſt ex obryzo puriſſimo, rotundum & incurvum, pronâ parte pedes duos Romanos & quinque pollices longitudine æquat, ſupinâ parte pedes duos & unum pollicem. Linea recta ab una extremitate tranſverſim ad aliam ducta, pedem unum continet & pollices novem. Orificium majus ex quo bibitur in circumferentia pedem unum implet, in diametro pollices quatuor. Minus orificium in ambitu quatuor pollices in diametro pollicem unum cum ſemiſſe. Totum Cornu tam capax eſt, ut liquoris duos ſextarios cum ſemiſſe capiat. Pendet

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

det uncias nonaginta novem & drachmas duas abſque globo cochleato octangulo, noviter addito, qui *Chriſtiani* I V. nomine inſignitur. Emblemata varia ſeptem Circulis continentur, quæ breviter enarranda.

Circulus primus labro vicinior major eſt & amplior reliquis, ideoque duplicem Emblematum ordinem & Hieroglyphicorum ſeriem continet, quæ omnia eo directa eſſe cenſet *Wormius*, ut humanæ vitæ miſeriam oſtendant & media quibus illa evitari poſſunt. Id enim indicare in primi ordinis Emblemâte primo hominem nudum manibus pedibuſque expanſis, conſtitutum inter ſerpentes duos; Et hominum vitam parum à beſtiis differre, in emblemate ſecundo beſtiam illam ſignificare humano capite, cui utrinque aſſidet homo manibus ad cœlum porrectis. Pravis reſiſtendum monet homo telo viperam abigens. Denique in ultimo Emblemate alium quaſi mirabundum inducit *Wormius*, atque avaritiam ex-

plicat per avem piſcem roſtro petentem.

Ejuſdem annuli ſecunda ſeries eundem quem prima hieroglyphicorum ſenſum habet.

In ſecundo circulo honeſta corporis exercitia Eques exhibet, cùm homine utraque manu gladios ventilante, & alio adhuc, qui arcu & ſagittis inſtructus feram petit. Tandem vir grandævus, barbatus, & ſacerdotali habitu, cornu mulſo repletum habens, ex ingenioſa *Wormii* conjectura, animum à ſeriis interdum relaxari jubet.

In tertii Circuli initio *Wormius* hominem eſſe vult alium mactantem & crebris vulneribus afficientem, alludentemque forſan ad veterum Danorum morem apud *Saxonem*, quo devictis hoſtibus, in majorem ignominiam, proſtratis gladium circa ſcapulas ad ſpinam dorſi adigebant, coſtaſque magno vulnere facto utrinque à ſpina ſeparabant. Sed ab hac *Wormii* conjectura diſſentit *Licetus*, qui, quia contendit figuram illam

illam ſupinam videri, ſignificari hoc Emblemate putat mulierem Danicam veneficam, quæ ex captivi necati extis vaticinaretur Cimbris; idque ex *Strabone* confirmat. Sed ex mente *VVormii* hoc & reliqua in eodem circulo Emblemata evidenter depingunt bellorum atrocitatem & incommoda, quod &, qui hic ſequitur, Centaurus indicat quaſi homo furibundus, & duo lupinâ & caninæ facie, quorum alter gladio falcato, alter ſecuri armatus eſt.

Pacis commoda quarti Circuli cælatura adumbrat, per Paſtorem armenta paſcentem.

Quintum Circulum Prudentiæ commendandæ dicatum vult *VVormius*, dum ſpeculum homini in belluinam formam à vitiis redacto oſtenditur, aſtantibus ſerpentibus, quibus prudentiam ſacræ paginæ tribuunt.

In ſexto Circulo Iuſtitiam proponit caput grande oculis deſtitutum, quaſi aures quaſdam prægrandes habens & inferius duas divaricationes, inter be-

ſtias duas conſtitutum. Adſunt & hic, præter lilium, quinquies terna puncta & duplicis crucis figura, quæ *VVormium* præteriiſſe miratur *Licetus*, qui ex binis crucibus ætatem hujus Cornu colligit ſub Haraldo Rege, quo regnante Dania Chriſto nomen dedit.

Septimus Circulus & ultimus, ultimum vitæ finem continere videtur in duobus illis mortuorum oſſibus, ab utriuſque medio dependente vexillo quadrato gemino. Novem præterea corda punctulis notata, inſigne Regis Cimbrici gentilitium indigitaſſe vult *Licetus*.

Et hæc ſunt quæ ex *VVormio* & *Liceto* ad enumerationem Emblematum hujus Cornu adducenda judicavi. Vlterius illi progrediuntur, atque diſputant prolixiùs de tempore, quô fabrefactum; quod, cum ante Dei cultum fuiſſe credat, ſub Frothone Magno ſtatuit *Wormius*. De uſu vero cornu hujus inveniendo major ut difficultas ita inter illos diſſenſio. In bello tubæ vel litui vicem

habuiſſe

habuiſſe facile foret creditu, niſi non minori ſpecie veri dici poſſet pro poculo forſan inſerviiſſe. In antiquorum ſacrificiis Scaldros, Runas, & ſacerdotes Danicos ejus ſonitu populum convocaſſe, quod inducit *Wormius*, arridere poſſet, cum tale quid veteribus haud inſuetum videam, apud quos bubulum cornu, quod buccinam vocabant, adhibitum ad cives convocandos, ut de temporibus Romuli *Propertius* Lib. IV. El. I.

Buccina cogebat priſcos ad verba Quirites.

Vnde *Iſidorus* etiam vocabuli etymologiam repetit, qui *Buccinam à voce quaſi vocinam* derivat, quod *Pagani* eâ vocabantur. In inunctionibus Regum balſamo vel oleo capiendo deſtinatum crederem, ut de Cornu olei in Salomonis unctione teſtantur ſacra monumenta 1. *Reg.* 1. Si non potius buccinam talem dicerem, quâ totum populum clangentem ibidem legimus. Ad tentandum Præſidum vigilantiam & abſtinentiam à

 furtis,

ſurtis, juſſu antiquiſſimi Regis apud Cimbros, Cornu hoc fabrefactum perſuadere nobis conatur *Licetus*, ideoque in bivio Ripenſi expoſitum. Simulachra vero omnia quibus artificioſiſſimè elaboratum eſt, indicaſſe putat Regis Danici mores & attributa belli paciſque tempore, quod ex propria ſua Emblematum ſingulorum explicatione confirmat Comment. de Anulis Antiq. cap. xxxvi. quamvis ibi non in omnibus *Wormii* opinioni adhæreat, ſed paulo liberius de quibuſdam judicat, ſolâ Cornu delineatione edoctus, quæ multo aliter *Cl. Wormio* viſa ſunt, qui ſolus ad ipſius cornu conſiderationem ſingula accuratiùs exigens, veluti oculatus teſtis, pluris faciendus, quam auriti decem. Itaque quæ ex ſola delineatione minus ſufficienter haurire potuit *Licetus*, cum tamen de omnibus judicium ferre vellet, ſingulatim recenſet, explicat atque reſolvit *Wormius* in *Reſponſione* ſua, quam hic habes, Lector, ſubnexis de eodem cornu *Eruditorum judiciis*,

ciis, quæ olim *Parens* meus collegit & cum Obſervationibus de *Vnicornu* Patavii edidit, quæque inde huc transferre commodum judicavi. Vale, mi Lector, & tanto noſtro *Wormio* ſplendenti olim in Patria, nunc in cœlo beatorum, ſideri, quam meruit, quamvis ex merito vix poteris, æſtimationem largire.

Viro Celeberrimo

DN. D. FORTVNIO LICETO,

In Academia Patavina Profeſſori Medico eminenti S. P.

ERuditiſſimum tuum de Annulis veterum librum, redux ad nos exhibuit Clariſſimus Vir Dn. D. THOMAS BARTHOLINVS, amicus utrique communis. Eo autem avidius perlegi, quod omnia, quæ hactenus abs te profecta vidi, rarâ & reconditâ eruditione referta animadverterim. Nec me ſpes in aurei hujus voluminis luſtratione fefellit. Quotquot enim in hoc genere vidi Autores, tantum ſuperare mihi videris, quantum lenta ſolent inter viburna Cupreſſi. In primis verò animum exhilaravit cap. XXXVI, in quo, non ſolum (contra invidorum quorun-

dam

dam rictus) aureum noſtrum in Dania inventum Cornu, tanti æſtimas, ut dignum judices in quo bonas horas loces; ſed etiam facto ipſo, ingenioſiſſimè & nervoſiſſimè id præſtas, ut inter omnes qui nervos ingenii in eo enodando intenderunt, emineas, ac palmam facile referas. Mei verò quod ſæpius mentionem facias honorificam, eſt quod gratus agnoſcam, & ad mutuum amorem & benevolentiam obligatum me profitear. Non diſplicent ingenioſiſſimæ tuæ de Hieroglyphicis conjecturæ nec multum à meis abludunt meditationibus; quod lætus vidi, atque eo nomine nobis totique patriæ gratulor. In levioribus quibuſdam diverſum ſi ſtatuamus, ea tanti non ſunt, ut aut commune humanitatis rumpant vinculum, aut contentionum inter nos moveant turbas. Æquo tamen animo Humanitatem Tuam laturam confido, ſi de quibuſdam monuero quæ animadverti commodè non potuerint, niſi ab eo qui ipſum cornu manibus triverit, & in eo lu-

luſtrando curam adhibuerit diligentiorem. Circuli tertii Emblema primum, quo exhibetur homo alterum mactans, ſive explicetur per priſcum ritum noſtratium, plagam Aquilinam hoſtibus inferentium, ut vult *Saxo* noſter; ſive per modum quo Cimbricæ vates Sacrificia peregerunt, ex mente *Strabonis*, non multum refert, & eodem res recidere videtur. Quamvis locum à Te ex *Strabone* adductum, cum hac imagine dum confero, non minores difficultates pati is videatur, quam ea quæ nos ex *Saxone* produximus. Ita verò *Strabo* lib. 7: Ἔθος δέ τι τῶν Κίμβρων διηγοῦνται τοιοῦτον, ὅτι ταῖς γυναιξὶν αὐτῶν συστρατευούσαις, παρηκολούθουν προμάντεις ἱέρειαι πολιότριχες, λευχείμονες, καρπασίνας ἐφαπτίδας ἐπιπεπορπημέναι, ζῶσμα χαλκοῦν ἔχουσαι, γυμνόποδες: τοῖς οὖν αἰχμαλώτοις διὰ τοῦ στρατοπέδου συνήντων ξιφήρεις. Καταστρέψασαι δ' αὐτοὺς ἦγον ἐπὶ κρατῆρα χαλκοῦν ὅσον ἀμφορέων εἴκοσι· εἶχον δὲ ἀναβάθραν, ἣν ἀναβᾶσα ὑπερπετὴς τοῦ λέβητος, ἐλαιμοτόμει ἕκαστον μετεωρισθέντα· ἐκ δὲ τοῦ προχεομένου αἵματος εἰς τὸν κρατῆρα,

τῆρες, μαντείαν τινὰ ἐπιοῦντο &c. *Strabo* fœminas haſce vocat divinationis peritas & Sacerdotes, προμάντεις eſt in Græco, vates vocant quidam, quia ut paulo poſt loquitur, μαντείαν τινὰ ἐπιοῦντο: non igitur aſſequor, quare à Te appellentur mulieres Danicæ incantatrices & veneficæ, niſi exiſtimes omnes Ethnicorum ſacerdotes & vates tam maſculini quam ſequioris ſexus, veneficiis ſacra ſua peregiſſe. Quin harum habitum à *Strabone* delineatum ſi expendamus, nec hic cum icone quadrare videtur. πολιότριχες, inquit Strabo; at noſter ſeu noſtra, ſi ita lubet, vix capillorum oſtentat rudimenta, tantum abeſt ut longos mulierum cirros exhibeat. Vatibus iſtis veſtis alba: hic noſter nudus plane; unde nec linteis è carbaſo, ſubter tunicam fibulis nexis, nec Zonâ ullâ aheneâ indiget. Pedes quidem nudi, cum totum corpus tale ſit. Hæc de habitu, Perpende jam, Vir Clariſſime, ſacrificandi ritum, cum inſtrumentis neceſſariis & modo ipſo, nihil horum tuæ opinioni favere

mihi

mihi videtur. Vbi hic Crateris veſtigia, ad quem captivus protrahebatur? ubi pulpitum quod agiliter ſcandere ſolet ſacrificatura? ubi Lebis? ubi crater ſanguini excipiendo deſtinatus? Modum aſpice: non in ſublimi tollitur jugulandus noſter: ſed decumbit ſupinus. Iugulabatur captivus, juxta Strabonem; noſter vulneribus quatuor abdomini inflictis (ſi præcisè omnia examinanda) mortem ſubit. Si ultima verba huc ſaltem ſpectare putas, cur pluribus vulneribus ſcinditur venter? cur inteſtina in conſpectum non protrahuntur? quorum ſpeculatio maxime neceſſaria erat. Sed hiſce non immorabor, cum exiſtimem in tantis antiquitatum tenebris omnia tam accuratè examinari non debere. Hoc verò non poſſum non monere, quod pag. 165, ubi fabricam cornu percurris, tredecim numeres in eo annulos, quod & pag. 185, innuere videris, contra ocularem demonſtrationem toties à me factam. Deceptum te arbitror internodiorum numero, quæ cir-

circulorum non conſtituunt numerum. Vltimi enim duo minores annuli, quos tu quatuor putas, diſcreti non ſunt, ſed quilibet eorum bina obtinet internodia. Hinc non me, ſed te in numero horum annulorum hallucinatum eſſe vides. Vnde non miror in aliis quoque fabricam hujus cornu ſpectantibus erratum eſſe, cum plus Glyptæ imperitiæ, quam fideli meæ tributum ſit relationi. Optaſſem virum excellentiſſimum, toties aureum iſtud cornu manibus ſuis triviſſe, quoties ego, qui minutiſſima ejus momenta ſtudio haud levi ſum rimatus, de quibuſdam quin longè aliter judicaſſet, non dubito. Animadvertiſſes quoque, ſine dubio, quid cauſæ fuerit, quod duplicis crucis figuram & terna puncta quater (quinquies volebas dicere, ut infra) in ſexto annulo formata omiſerim, ut pag. 174. conquereris. Hæc enim omnia ad figuras ſignificativas (ut ita loquar) hujus cornu non ſpectant. Nam nec punctulis conſtant laminæ impreſſis, nec anaglyptice eminent, ut reliqua.

Sed

Sed foramina ſunt hujus figuræ, exteriorem laminam penetrantia, quod aliter adumbrare Glyptes non potuit quam nigro colore, quo umbroſas corporum partes exprimere ſolent pictores. Nihil igitur denotare poſſunt ſimile reliquis; ſed uſum aliquem habuiſſe mihi perſuadeo. Sereniſſimus Princeps noſter CHRISTIANVS V. qui jam Cornu illud poſſidet, hiſce foraminibus gemmas ad ornatum inſertas fuiſſe exiſtimat, conjecturâ probabili. Ligamenta & lora hiſce aptari potuiſſe, quibus cornu collo aut humeris geſtantis alligabatur, dicere quis poſſet. Sed nihil certi hac in re ſtatuo, cum arbitrer nodos & articulos, annulos diſtinguentes, huic muneri abundè ſufficere potuiſſe. Quamvis verò ex hiſce foraminibus duo illa majora in quibus lineæ decuſſatim ſe ſecant, figurâ cruces referant; hoc tamen voluiſſe artificem, mihi perſuadere non valeo: anaglyptice enim aut punctatim id præſtitiſſet potius, ut reliquis figuris hæc eſſet conformis; quam circulum perforando.

Ejuſ-

Ejuſdem cenſus eſt & foramen, quod literam vocas Pythagoricam, quæ tam aliena eſt à noſtra Literatura, quam Pythagoras ipſe à Runis. Mirari igitur deſinat Vir Clariſſimus, ſi ego ἀυτόπτης ea hic obſervaverim quæ commode in tabella exprimi nequiverint, quæque alii ex Schematiſmo haud rectè colligunt. Quod pag. 176. probare allabóras, Cornu aureum in hunc ſolum uſum fabricatum, ut eo præſidum vigilantiam tentaret Rex, quicunque tandem is fuerit (Nam de Haraldo id non memorant Hiſtoriæ noſtræ) eo nomine, *quod Regi nullus fuerit labor cornu artificiosè fieri mandare, quodque alia figura, eadem carere non potuerit objectione; quodque rudis maſſa facilius occultari poſſit à fure, quam cornu tam magnum miro artificio conditum.* Non video qua ratione hinc ſequatur, in nullum alium uſum fabricatum illud fuiſſe quam quod eo præſidum vigilantiam exploraverit Rex. Rem juſta lance ſi ponderaveris; videbis armillas fabricatas ut brachia cingant: annulos,

ut

ut digitos; cornua ut inflentur: ſed biviis expoſita hæc, fidem hominum iis ut tentarent. Si Rex annulum ſuum quem digitis geſtabat expoſuiſſet ad præſidum vigilantiam tentandam, an idcirco quis ritè inde collegiſſet non alio fine fabrefactum fuiſſe? cum tamen manifeſto conſtaret, Regem hunc elaborari curaſſe, digitum ut ornaret, atque hoc officium per aliquot annos ſuſtinuiſſe potuit, antequam in ſecundarium iſtum uſum traduceretur. Si inter finem fabricationis & finem expoſitionis diſtinxerimus, veritas erit in propatulo. Mirum Tibi v. c. & difficile creditu non eſſet, *aureum cornu Danicum adeo magnum, adeò grave fabrefactum fuiſſe ad uſum litui buccinæve, ſeu venatoriæ, ſeu bellicæ*, ſi alia ejus generis apud nos extantia majora & ponderoſiora ex ære vidiſſes. Arhuſiæ in patria mea, unum extitit æreum, quod, me puero, ad ſuos uſus traduxerunt Muſici, quod ſive pondus ſive magnitudinem ſpectes, aureo hoc erat duplo majus, alibi apud nos plura ſunt

ejus

ejus generis. Is qui in noſtris non eſt verſatus antiquitatibus, & fragmenta ac rudera variarum rerum adhuc extantia non viderit, multa eorum veri ſpeciem non habere exiſtimabit. Exterorum ejus generis luſtra Cornua, quantum Rolandi fuiſſe exiſtimas, *Olivant* dictum, de quo diſſeruimus Monument. Danic. lib. 5? Quantum Alexandri Magni quo totum exercitum diſperſum colligere valuit, cujus diameter quinque fuit cubitorum, ut de eo doctè diſſerit *Athanaſius Kircherus* lib. 2. Artis magnæ lucis & umbræ parte 1. c. 7. ubi ex profeſſo de eo agit. Nec refert *anſulis deſtitutum quod fuerit noſtrùm cornu ut ſic aſſiduè manu geſtari neceſſum ſit, ac ſic inter dimicandum venandumque non exiguo foret impedimento.* Caruit enim anſulis Alexandri Magni cornu, carent & anſulis tubæ bellicæ vulgares, quæ jam in uſu, nec tamen aſſiduè manibus geſtantur, & quamvis duplo aut triplo majores ſint noſtro cornu, buccinatoribus tamen in bello nullo ſunt impedimento. Quidni igitur & hoc

no-

noſtro cornu contingere poſſe credendum? Quod regeris, vir eximie, experientiæ & oculari demonſtrationi repugnat. *Ad commiſſuras* ſcil. *annulorum eminentias non tam extuberare prominereque videri, ut lora facilè diſcurrere non permiſerint.* Cui hic jam credendum, Domino *Liceto* qui cornu illud aureum nunquam vidit, ſed ex icone ſaltem rem æſtimat; an mihi, qui toties manibus illud tractavi, & minutiſſimos apices non ſemel magnâ curâ ſum rimatus, candido cenſori æſtimandum relinquo. Quod pagina ſequenti 177. conquereris, me præteriiſſe punctatas iſtas imagines quæ annulo primo proponuntur, id quo jure fiat, æſtiment illi qui legerunt ea quæ de ipſis ſcripſimus pag. 71. primæ editionis Aurei cornu, & pag. 428. ſecundæ editionis Monumentis Danicis inſertæ ubi diſertius, quid de iis ſentiendum in genere monuimus. Ego potius jure videor hoc in Te, Vir Clariſſime, deſiderare poſſe, quod figuras & imagines eminentes & principales miſcueris cum puncta-

tis

tis & minus principalibus, quæ alterius ſunt naturæ & artificii, quæque tantam curam requirere non videntur. Et miror ego cur non pari ratione explicaveris fimbrias triangulares in ſingulis internodiis, cum punctulis etiam conſtent & ejuſdem cum reliquis punctatis ſint cenſus, quas à me præteritas arbitraris. Quæreret forſan aliquis, quibus indiciis colligat doctiſſimus *Licetus*, hominem ſiniſtra deſtitutum ſacerdotem eſſe? cum æquè nudus ſit ac reliqui, nulloque habitu ſacerdotali præditus, omneſque qui hanc imaginem vident, ſatis judicare valeant, non ſtudio, ſed caſu abruptam & demptam ei eſſe ſiniſtram. Tantum refert rem non ex imaginibus, ſed ex ipſius nativa indole & conſtitutione deſcribere. Pag. 183. ſuſpicaris in imaguncula ſexti annuli *non aſpici naſi eminentiam nec oculorum aut oris ulla veſtigia, quod obliterata fuerint ob auri mollitiem attritione à duritie telluris, in qua diu neglectum jacuit, & compreſſione tum puellæ inventricis cornu, anxie ſollicitèque purgantis, tum aurificis, idem juſſu regis repurgantis.* Hanc

ſuſpi-

ſuſpicionem facile Tibi exemiſſet ipſa repurgati cornu conſtitutio, ſi vidiſſes. Quin tecum cogita, qui fieri potuiſſet, ut tantum huic uni figuræ, politura deceſſiſſet, reliquis minoribus ſalvis? ſi tantum auri proportionaliter, omnibus icunculis fuiſſet abraſum, plus profectò in pondere fuiſſet deſideratum, nec imagines & figuræ reliquæ, tam exactè ſuis lineamentis quod debebunt repræſentarent. In numero annulorum quod pag. ſequenti erratum ſit, ex ſupra dictis patet. Non enim ſex ſunt minores, ſed quatuor, extremis duobus peculiari artificio duplicatis. Sed Tibi Vir Clariſſime, hæc aliaque minutiora condonanda, quæ non ex icone peti poterant, ſed re ipſâ, & meâ relatione, cui fides omnino debetur. Optarem iterum, manibus & oculis ipſum aureum Cornu uſurpare ut poſſes: quin de quibuſdam longe aliter pronuntiaturus eſſes non dubitarem. Vſque dum hoc detur, mihi oculato teſti crede & favere perge. Vale Hafniæ V. Kalend. Decemb. Anni M.DC.XLVI.

T.

OLAVS WORM D. Med. Prof. Regius.

Eru-

Eruditorum Iudicia

DE

AVREO CORNV OLAI WORMII.

Lectori Candido

THOMAS BARTHOLINVS.

Patavii MDCXLV.

EN tibi ſincera de Aurea *Olai VVormii* Diſſertatione, non tam Latii quam univerſi Orbis, ſicut ad manus pervenerunt, judicia, quibus & me voto exſolvam, & viro magno invidentiũ latratus inhibebo. Chartas tantum protuli magnorum auctoritate ſignatas. Si voces vivàs velimus, unius *Gaſp. Scioppii* Comitis encomium ſuffecerit, qui *VVormii* ſcriptum variæ eruditionis plenum mihi candidus cenſor laudabat. A quo ſæculi Oraculo quum neque *Franciſcus Bernardinus Ferrarius*, neque

Gabriel Naudæus ſelectiſſimum literatorum par diverſum conceperint, univerſi orbis applauſum *VVormius* meruiſſe videbitur. Vale, & cum eruditis judica.

Cl. Doctiſſimoque Viro

THOMÆ BARTHOLINO

C*A*SP. F.

FORTUNIUS LICETUS. B. A.

AD explicationem poſtea vetuſtiorum Emblematum Aurei Cornu Danici quod attinet, equidem in cap. XL. mei voluminis de Priſcorum Anulis hujuſmodi rem ago paulò diligentiori diſſertatione, cujus ſumma eſt: Cornu fabrefactum fuiſſe juſſu Regis antiquiſſimi apud Cimbros, non in alium uſum, quam ad tentandam Præſidum vigilantiam in regendis provinciis, & populorum integritatem in abſtinentia à furtis; ideoque projectum expoſitumve fuiſſe in bivio Ripenſi. Simulacra vero in eo formata cenſeo nihil aliud indicaſſe, quam Optimi Regis Danici mores,

res, & attributa tum belli, tum pacis tempore Regnum ſibi ſubjectum bene gubernantis, & Rempublicam prudenter ac juſtè adminiſtrantis. Quam opinionem ex apta ſingulorum emblematum explicatione confirmo, diſtinctè quibuſque particulis eorum examinatis, inclyti *VVormii* diligentiam ſuſpiciens, & ab ejus placitis non admodum diſcedens, etſi non ſemper iis adhærens. Hæc ea ſunt, Vir eruditiſſime, quæ feſtinanti calamo potui nunc occupatiſſimus elegantiſſimæ Epiſtolæ tuæ reſpondere: in qua ſicut ego non ſine rubore legi laudes ingentes, quibus me ſupra meritum ornare voluiſti; ſic enixè rogo tuam humanitatem, ut iſta mea levidenſia reſponſa boni conſulat, etſi minus reſpondentia tuæ forſan expectationi, laudibuſque ſummis mihi tam latè tributis. At verò qualiſcunque ſim, velim pro certo habeas, me ſemper ad tui vota victurum. Vale, Muſarum delicium, & me tui ſtudioſiſſimum amare ne ceſſes.

Dat. Bononiæ IV. *Non. Martii* M DC XLII.

Al M. Illuſt. Sig. e Pad. Oſſ. il Sig. Errico Fuiren.

ASSAI mi teneuo io fauorito, ch'ella ſi compiaceſſe havere dell' affetto da me dedicatoli, quando eſſa fù quì, amorevole memoria. Mà hora favoritiſſimo biſogna che mi confeſſi, & in un iſteſſo tempo obligatiſſimo, havendo di queſto *primo riſcontro con la ricevuta, sì dell' amorevoliſsima ſua lettera, che del pretioſo libro dell' erudito Sig.* Wormio, *ſopra il corno d'oro della Maeſtà del ſuo Rè, e miſteri in quello deſcritti. Reſto tanto obligato di così cara dimoſtratione, che non mi ſi porgera mai occaſione dell'-haverla à ſervire, che non ſia per eſſere da me più che volontieri preſa. onde la prego e per ſe e per amici ſuoi à volermene favorire, e come con ſommo deſiderio attendero di ſentire che venga à luce del medeſimo Sig.* Wormio *il trattato delle antichita, che ſi vedono nel Dominio di Sua Maeſtà, così per opera di lei ſpererò di poterne participare. Reſta in tanto, ſe de*

quì alcuna coſa le poteſſe inviare, che li fuſſe agradevole, che me lo aviſi, che ſarà ſervita come l'affetto & obligationi, che li profeſſo, richiedono. Con che le bacio le mani augorandoli ogni maggiore proſperità. Di Roma à 12. *Aprile* 1642.

Di V. S. *M. Ill. Deu. & oblig.*

CASSIANO DAL POZZO.

Clariſſ. Viro

IOANNI RHODIO.

QVantopere D. *Wormius* meum circa Literaturam tum Runicam, tam Hieroglyphicam cornu aureo inſcriptam deſideret judicium ex literis D.V. ad Reverendiſſimum D. *Philippum Thomaſinum* datis, abundè intellexi. Et quamvis jamdudum id D. *Naudæo* inſinuarim, ut tamen viro literatiſſimo quovis modo ſatisfiat, id repetendum duxi. Legi igitur totum opuſculum *Wormii*, quod Literaturam Runicam inſcribit, à *Naudæo* communi-

catum, placuitque argumentum, tum vel maximè, quod linguæ hucuſque incognitæ, & temporum vetuſtate pænè deperditæ inſtaurationem aggreſſus ſit. Opus hoc ipſo tantò deſideratius quanto & novitate curioſius, & rarius antiquitate eſt. Nec audiendi ſunt quidam μισόγλωττοι qui dictam Literaturam humanis uſibus veluti inutilem canino dente rodere conantur. Laudandus eſt *Wormius* hoc ipſo quod rem novam & hucuſque ignotam mundo produxerit; de utilitate ejus penes lectores eruditos eſto judicium. Ego certè ex hujus inſtauratione linguæ multa circa veteres Gothorum, & Septentrionalium populorum hiſtorias hucuſque ignotas erui poſſe confido, quo majus forſan, (quam ignari quidam & abſtruſarum linguarum precium neſcientes, ſibi perſuaſerint) lumen Reip. literariæ conferre poſſunt. Quare tam laudabile inſtitutum *Wormii* non approbo tantum. Sed & eidem author ſum, ut ſerio propoſitum ſuum perſequatur, nec ullis

ſeſe

ſeſe zoilorum cavillis à digniſſimi operis exſecutione averti ſinat.

Literaturæ quoque hieroglyphicæ cornu inſculptæ enodationem examinavi; nec diſplicuit explicatio, tam varia eruditione tamque ampla polita. Laudo tam inſignem conatum. Approbo immenſam eruditionum congeriem, quæ ſi judiciosè cornu applicetur, næ hoc ipſo immortalitatem conſequutus videbitur. Atque hæc ſunt, quæ de Literatura *Wormii* juſſu D. V. dicenda putavi. Nihil igitur reſtat, niſi ut me D. V. gratiæ unicè commendem. Tuſculi 16. Iunii 1642.

D. V. Seruus obſequentiſſ.

ATHANASIVS KIRCHER *Soc. Ieſ.*

P. Angelico Aproſio Vintimiglia Cap. XI *della Sferza Poetica ſtampata à Venetia* 1643.

Al Sig. OLAO WORMIO.

I*L Corno d'oro, che caſualmente trovato da Chriſtina figliuola di Suenone*

della Villa di Oſterby , ſi ritrova nelle mani del Sereniſſimo Prencipe Chriſtiano Quinto, al mio credere una delle Trombe della garrula ſorella dell'antico Ceo, laſſatoſi cadere a bella poſta di mano, accioche da petto piu forte animato , gravido di aure con maggior rimbombo fuſſe ſentito : non poteua riceuer miglior ſuono, che quello degli ſpiriti , e dell' eruditione di V. S. il quale penetrando dalla Dania nell' Italia hà potuto eccitare ammiratione ne' primi litterati di queſta ameniſſima parte del Mondo ; & invitare li Signori Cavalier Caſſiano dal Pozzo, Fortunio Liceti, Franceſco Bernardino Ferrari, *& altri (à cui nome ſcritto à caratteri di diamante ſtà regiſtrato nel Tempio dell'immortalità) con virtuoſa gata à cantar le ſue lodi. Il portar quello, che dicono queſti litteratiſſimi ſoggetti, mi darebbe occaſione d'allungar troppo il libro , e di partirmi da quella breuità , che mi ſon determinato di oſſervar in queſt'opera : oltreche ſtimo dal Signore* Tomaſo Bartholini *figliuolo di* Gaſpare , *mi ſarà tolta queſta fadica.*

fadica. Baſti per hora il Elogio eſtemporaneo del virtuoſiſſimo Signor Pighetti nella cui penna ſtanno ripoſti in Erario tutti li Teſori dell' Eternità.

Io ho grandiſſimo obligo al gentiliſſimo Signor Tomaſo Bartholini, *che mi fece parte di quella diſſertatione veramente d'oro, onde apena guſtandola mi ſentì recrear in tal guiſa, che non poſſi non laſſarmi intendere dall'iſteſſo. Queſto Corno benche pregiatiſſimo per la materia, eſſendo compoſto del piu fino metallo, che dalle Indiche Maremme à noi paſsi, ſenza dubbio è più pregiatiſsimo per la diſſertatione del Signor* Wormio, *eſſendo per quella ſogetto alle ingiurie del Tempo, e per queſta ſicuriſsimo dell' Eternità, potendoſi dire, che per queſta.*

—— nec Iouis ira, nec ignes,
Nec poterit furtum, nec edax abolere
vetuſtas.

Iacobus Pighettus I. C. Venetus:

SPECTATOR

Aureum quod cernis Cornu
Miris ditatum hieroglyphicis,
Martis olim
Buccina fui,
Canenſque claſſicum
Mortales
Ad arma, ad clades inflammabam.
Nunc dicatus Bromio cyathus
Regias ad menſas exhilarandas
Omine fauſto
Tranſlatus ſum.
Intus mero repletus
In Mortalium pectora
Pacem, hilaritatemque
Demitto,
Foris vetuſtis exornatam imaginibus
Aurea doctiſſimi
OLAI WORMII
Diſſertatione
Animatis,
Penitioris Eruditionis ſitim

Etiam

Etiam extinguo.
Vna (mihi credas)
Felicior manet
Sors ;
Famæ tandem
Buccina ſiam ,
Vt
CHRISTIANI V.
Daniæ & Norvegiæ
Principis inclyti
Ferrea hac ætate ſuis in
Regionibus
Aurei ſæculi
Reſtitutoris ,
Domini mei Auguſti ,
Glorioſa poſſim
Canere
Facinora.
Abi lætus.

Cla-

Clariſſimo

OLAO WORMIO,

Regio in ampliſſima Hafniæ Academia rei Medicæ diſertiſſimo Profeſſori, Marcus Aurelius Severinus Thurlus Crathigena Tharſienſis S.

CVm ſingularis & unica dos illuſtris ingenuum quempiam & ſtudioſum virum ſæpenumero exornare, conſpicuumque facere viſa ſit inter obſervatores homines mortales: tua te, *Olae* abſolutiſſime, & numero multa, & facultate præſtantia ornamenta extollunt, ſuſpiciendumque cunctis terrarum gentibus reddunt Ingenium, Iudicium, Induſtria, Stylus, Scripta. Quorum prima vis mentis ardua quæcunque atque aliis omnibus negata conſequitur, Aquilæ videlicet ſimilis, quæ volucribus omnibus ſupervolat, adeoque ſublimiter conſcendit, ut etiam in ſinum ſe recipere credita ſit Iovis. Cujus acuminis amore, ſtudioque permotus Sereniſſimus Rex veſter ampliſſimis ac Lectiſſimis quotis quibuſque honoribus te decorare, in magnis

magnis habere, ac precioſiſſimis Gazæ ſuæ theſauris anteponere conſuevit: quo regnatore Sapientiſſimo Ptolemæum Philadelphum aut ſuperante aut proximè ſaltem æquante Dania (quod nemo non videt) feliciore jam ſeculorum converſione par Alexandriæ, vel Athenarum Lyceo, viris abundat omni doctrinarum genere probatiſſimis. quorum cum ordo multiplex ab ea parente, tanquam ex equo Trojano prodeat in dies, nihilominus tamen

micat inter omneis
Wormium ſydus velut inter ignes
luna minores.

Nimirum Βόρμιος διὰ τὴν ὁρμὴν τῆς Βοαρμίας παραχάψεται mihi. Sed conſilium propoſitumque ſtudiorum ſublimium tuorum quis cenſor non fateatur incomparabile? qui naturam univerſam comprehendere, arcana hujus quantumvis abſtruſa pernoſcere, atque in numerato ſingula habere generoſa quadam animi præſtantia concepiſti, firma ſemper conſtantia ſuſtinuiſti. Vnde illud inſtructiſſimum

mum Muſæum tuum, cujus etiamnum ad nos Italos extremos de longinqua nobis, ſed proxime ſpectante vos Arcto, fama frequens eſt pervagata. Iudicium pręterea tuum ſubactum, atque exactum, quo cuncta ritè recteque dirimis, componis, digeris, decernis, quis non agnoſcat rerum peritus? Quis non faciat maximi vir eruditus? Stylum verò, quis non commendet, à ſemetipſo perbene commendatum? qui gravis æquè ac elegans eſt, copioſus ut firmus, amœnus, ut ſalibus plenus, tam autem fœcundus, ac ferax, ut variis commentariis tuis Principum virorum Bibliothecas complerit; quorum, ut noviſſimum, ita graviſſimum tacere non poſſum aureum τὸ ἐξήγημα aurei cornu ex Regiis theſauris non poſtremi, τοῦ δὲ κέρατος τῆς ἀμαλθείας εὐπορωτέρου, cujus quot ſunt emblemata, quot ſunt Cimmeriæ cryptæ, tot identidem tũæ ſunt coronæ, tot lucidiſſimæ ſtellæ, quibus caput tuum ornaſti, memoriam tui cœlo collocaſti. Quam rem equidem dixi propterea, quod ſi ſtaret divus divinè

factis

factis honos, ſique Heroica tempora forent, juſtiſſime eſſet hoc cornu celſâ inter ſydera collocatum. Ejus precii tua ſunt, *Wormi* beate, Commenta, ejus ſunt ordinis monumenta. quo equidem omni tuo ſplendore diu captus non me continui demum, quin tantam tuam dignitatem interpellare atque orare fuerim auſus, quemadmodum in præſens oro, quatenus me tuam in clientelam admittere non dedigneris, ut minimè dedignaturum factâ quaſi ſponſione perſuaſit mihi Cl. *Thomas Bartholinus* hoſpes & amicus meus officioſiſſimus. Cujus equidem in natura veſtiganda ſolertiam, ſtudium, induſtriam quotidiano ſatis experimento compertam, non ſatis tamen commemorare, vel animum intendam vel confidam. Sed & promptam humanitatem atque in eruditos viros proclivitatem tuam confirmarunt *Bartholini* germani fratres magno *Gaſpare* generoſo digni filii; comprobarunt & *Fuireni* tres fratres viri ſinguli ſtudioſiſſimi, quorum virorum commune judicium & *Petrus Ionas Chariſius* εὐχαριστότατος ἀνὴρ inclyti illius

illius *Petri Severini* Nepos ex Filia ſequutus eſt. quos tamen omnes præivit litteraturæ tum ſolidioris, tum politioris Antiſtes *Ioannes Rhodius* Civis honorificentiſſimus veſter, per quorum pleroſque nobiſcum jam coalitos, ac tantum non Italicos viros, interpretes, aut proſcenetas benignos, tuas ad me quæſo litteras dederis; dederiſque dono nobile quodpiam tuum monumentum, ſed inter omnia maximè ſpectatiſſimæ tuæ ſpeciei ſimulacrum felicibus chartis expreſſum, quod in dies revereri, venerari, exoſculari pro dignitate queam. Interim mitto meum hypomnima de fungifero, & fungi mappa ludo naturæ utroque non contemnendo, mox autem ingenti ſedulitati circa naturam tuæ paro mittenda complura, quæ de toto hoc genere apud me collegerit D. *Bartholinus* iſtarum rerum Venator ſedulus, qui reculas haſce commemoratas delaturus eſt. Vale jam feliciter, & *Severino* tibi deditiſſimo favere deinceps aſſueſce. Neapoli Campaniæ Kal. Iul. M. D. C. XLIV.

F I N I S.

1 AC7 5628